1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
Ο ΑΦΑΝΕΡΩΤΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Εισαγωγικό σημείωμα

Η Τασούλα Καραϊσκάκη είναι δημοσιογράφος στην εφημερίδα Η Καθημερινή *και μεταφράστρια. Έχει πλούσιο συγγραφικό έργο.*

Αφανέρωτος πόλεμος

Είναι πρωτοφανής η έκρηξη βίας. Ο σιδηρολοστός χρησιμοποιείται με εντυπωσιακή συχνότητα για να τσακίσει κεφάλια ανύποπτων πολιτών, αντίδικων, αλλοδαπών, πανεπιστημιακών καθηγητών. Όποιος ενοχλεί ξυλοκοπείται. Άγνωστοι κρανοφόροι χτύπησαν με σιδηρολοστό καθηγητή μέσα στο γραφείο του στο Τμήμα Φυσικής Αγωγής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, πιθανότατα επειδή δεν τους προβίβασε. Νεαρή γυναίκα έπεσε θύμα ξυλοδαρμού από κουκουλοφόρους με σιδερογροθιές για άγνωστη αιτία. Ιδιοκτήτης καταστήματος δέχθηκε επίθεση με σιδηρολοστούς από ανταγωνιστές. Ανήλικος τραυματίστηκε σοβαρά, με σιδηρολοστό, από συμπατριώτη του, με τον οποίο ο κηδεμόνας του είχε διαφορές.

Ζούμε έναν αφανέρωτο πόλεμο. Μεταξύ γηγενών και παρανόμως εισερχομένων αλλοδαπών, οπαδών αντίπαλων ομάδων, αστυνομικών και δυνάμει υπόπτων, μεταξύ πολιτών. Τα αγκάθια αυτών των καθημερινών συγκρούσεων βυθίζονται βαθιά στο σώμα του έθνους. Ελλείψει δομών, λειτουργούντων θεσμών, οργάνωσης, συνοχής, παιδείας, συλλογικής συνείδησης, αξιών, οραμάτων, ο δυσαρεστημένος βιαιοπραγεί. Το μήνυμα όλο και πιο συχνά είναι «αυτοδικία». Ένα ξέσπασμα υποκειμενικής βίας, που εμφανίζεται ως μέρος της νόμιμης άμυνας. Τα περιστατικά πολλαπλασιάζονται, όμως εμείς μένουμε άπραγοι να φρικιούμε, να κινδυνολογούμε ή να «πενθούμε» για την εικόνα διάλυσης της χώρας. Στην πράξη απλώς προσπερνάμε όσους υποθάλπουν τη διαρκή άρνηση, τον αποκλεισμό του διαλόγου, τα ουρλιαχτά αντί για τις γόνιμες αντιρρήσεις...

Σ' ένα σύστημα το οποίο τρέφεται με τις αρνήσεις και τα αδιέξοδα που γεννάει, όπου η απόκλιση ανάμεσα στη ζωή των ανθρώπων και αυτό που πράττουν οι κυβερνήσεις ή αρνούνται να πράξουν διευρύνεται, σε έναν μηχανισμό απαξιωμένο, υπό διαρκή αμφισβήτηση, με μοναδική στόχευση την «επισκευή» των οικονομικών

δεικτών, οι παραβιάσεις των κοινωνικών όρων και οι υπερβάσεις των ορίων απ' όλες τις πλευρές έρχονται ως φυσική συνέπεια. Κοινωνικός έλεγχος, κοινωνική πρόνοια, αλληλοσεβασμός, ίσες ευκαιρίες, καθαρές συναλλαγές αποτελούν ψιλά γράμματα. Μένουν τα προβλήματα, να διογκώνονται ανεξέλεγκτα. Ανεργία, λυσσαλέα μάχη για την προστασία των προνομίων, ορδές λαθραίων στα «υπόγεια» της κοινωνίας να τροποποιούν δραματικά την καθημερινότητα στις γειτονιές, γενικευμένη ανασφάλεια, σύγχυση. Δεν είμαστε σίγουροι γι' αυτό που έρχεται. Δε γνωρίζουμε αν ζούμε στο λυκόφως ή την αυγή. Και από παντού φωνές να προαναγγέλλουν καταστροφές, επιτείνοντας το αίσθημα αδιεξόδου, απόγνωσης, οργής.

Ωστόσο, κανένα αίτημα δεν υποβάλλεται με αίμα. Ο όποιος αγώνας είναι για τη ζωή, την ευημερία, όχι για την οδύνη, τον θάνατο. Η κουλτούρα της βίας ωθεί σε πράξεις φλογισμένες και ακραίες, στον τρόμο, το ανάθεμα, την απέχθεια, την απάρνηση, τον φανατισμό, την εξαχρείωση των ψυχών. Σε λογικές που δεν έθεσαν ποτέ ένα άμεσο τέλος στην κακή κοινωνική κατάσταση, αλλά γέννησαν φρικαλεότητες. Οι πολλές μικρές συρράξεις στο σώμα της ελληνικής κοινωνίας είναι εδώ. Ποιος θα τοποθετήσει τι στον αντίποδα της βαρβαρότητας; Ποιος θα «παγώσει» τις θερμές εστίες; Ποιος θα καθαρίσει την κόπρο; Με τι μέτρα και τι κόστος; Η αστυνομία δεν αρκεί. Χρειάζεται κράτος, σχέδιο, στόχευση, συνεργασίες, ανάληψη ευθυνών. Χρειάζονται δάσκαλοι, οραματιστές, ψύχραιμες φωνές, νέοι στόχοι, νέες αξίες, ένα ευρύ κοινωνικό κίνημα, που θα τονώσει ό,τι υπαινίσσεται υγιή ύπαρξη, πνοή ζωής. Που θα στοχεύσει όχι στη ρήξη αλλά στη σύγκλιση.

Τασούλα Καραϊσκάκη, *Η Καθημερινή*

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Εισαγωγικό σημείωμα

Απόσπασμα συνέντευξης της δρας Εγκληματολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου και προέδρου του Κέντρου Μελέτης του Εγκλήματος Αναστασίας Χαλκιά στον δημοσιογράφο της lifo *Γιάννη Πανταζόπουλο.*

Έχει γίνει η καθημερινότητά μας πιο επικίνδυνη και βίαιη;

Υποθέσεις εξαπάτησης, επιθέσεις σε γραφεία πολιτικών κομμάτων, αστυνομικά τμήματα, συμβολαιογραφικά γραφεία και νοσοκομεία, κλοπές αυτοκινήτων, εν ψυχρώ δολοφονίες, ληστείες, το κίνημα της «πράσινης βίας» και ο αντισπισισμός[1]

1. Αντισπισισμός: Είναι το ιδεολογικό ρεύμα που αντιτίθεται στον αυθαίρετο διαχωρισμό βάσει του οποίου το ανθρώπινο είδος θεωρείται ανώτερο σε μια ιεραρχική κλίμακα

συνθέτουν τις νέες εκφάνσεις της βίας. Σε μια εποχή κατά την οποία οι κοινωνικοοικονομικές αντιθέσεις έχουν διευρυνθεί και οι στατιστικές του εγκλήματος αποτυπώνουν τις καινούριες μορφές παραβατικότητας, η διάχυση της βίας δημιουργεί απορίες ως προς την αντιμετώπισή της. [...]

Γ.Π. **Ποιοι παράγοντες ενισχύουν τη βία σε μια οργανωμένη κοινωνία;**
Α.Χ. Η βία ως όρος είναι τόσο ευρύς όσο και οι επιμέρους εκφάνσεις της, καθώς ενυπάρχει σε πλείστα κοινωνικά πεδία, με πλείστες μορφές (ψυχολογική, σεξουαλική, κοινωνική, πολιτική, συμβολική), σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, και παραμένει διαχρονική και παγκόσμια. Μιλώντας συγκεκριμένα για την εγκληματική βία αλλά ταυτόχρονα αρκετά γενικά, ώστε να μην αναφερθούμε σε επιμέρους μορφές της, θα ήθελα να επισημάνω ότι η διαδικασία κοινωνικής εκμάθησης της βίας παίζει σημαντικό ρόλο στη σταθεροποίηση, στην αναπαραγωγή της και εν προκειμένω στην αύξησή της. Ειδικότερα, η εξοικείωση από νεαρή ηλικία με τη βία, μέσω της διαδικασίας μάθησης και μίμησης, μπορεί να αυξήσει τις πιθανότητες για την εμφάνιση πρώιμης, βαριάς και επαναλαμβανόμενης εγκληματικότητας

Γ.Π. **Ποια χαρακτηριστικά συνθέτουν το νέο πρόσωπο της βίας; Τελευταία, βλέπουμε συνεχώς περιπτώσεις ακραίας βίας αλλά και ανομίας.**
Α.Χ. Η πλήρης απαξίωση της ζωής είναι το νέο πρόσωπο της βίας. Η κλιμάκωση της βίας φέρει μια πολύ σημαντική ποιοτική διάσταση: Πλέον κάποιος κινδυνεύει να τραυματιστεί σοβαρά ή και θανάσιμα ακόμα και για ένα ευτελές χρηματικό ποσό ή για ασήμαντη αφορμή. Δηλαδή ένας ήσσονος βαρύτητας εγκληματικός σκοπός μπορεί να προκαλέσει άμετρες συνέπειες στο θύμα.

Γ.Π. **Τι άλλαξε τα τελευταία χρόνια;**
Α.Χ. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας, που, μεταξύ άλλων, έδωσε νέες δυνατότητες οργάνωσης και επικοινωνίας των εγκληματικών δικτύων μεταξύ τους, και η άμεση μεταφορά τεχνογνωσίας από το ένα σημείο στο άλλο έχουν δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για τη διάπραξη εγκλημάτων αλλά και νέες μορφές εγκληματικότητας, που απαιτούν εξαιρετική εξειδίκευση και ένα πολύ καλά, συχνά διασυνοριακό και διεθνικό, οργανωμένο πλαίσιο για τη διάπραξή τους. Αυτά από τεχνικής πλευράς. Από την άλλη, οι κοινωνικοί κανόνες της ειρηνικής συνύπαρξης παραβιάζονται σε κάθε ευκαιρία και αυτή η γενικευμένη καθημερινή απαξίωση μεταφέρεται στις εγκληματικές συμπεριφορές. Ας μην ξεχνάμε ότι η βίαιη μετατόπιση της ελληνικής

από τα άλλα είδη και κατ' επέκταση απορρίπτει κάθε άποψη που θέτει τους ανθρώπους σε κυριαρχική θέση απέναντι στα άλλα ζώα. Αφετηρία του αντισπισισμού αποτελεί η εναντίωση στην εκμετάλλευση, τη χειραγώγηση και τη στέρηση ελευθερίας.

κοινωνίας πριν από επτά έτη επέδρασε εξίσου βίαια σε πολλά επίπεδα, όχι μόνο σε προσωπικό και επαγγελματικό αλλά στην ουσία και σε αυτό της κοινωνικής συμβίωσης, ειδικά όταν τα νόμιμα μέσα και οι ευκαιρίες εξεύρεσης ρεαλιστικών πρακτικών για την οργάνωση του βίου βρίσκονται σε ανεπάρκεια. Σε αυτό το πλαίσιο, η σημασία τήρησης των κανόνων έχει εκπέσει και οι ηθικές, συγκινησιακές, ποινικές και υλικές συνέπειες που προκύπτουν από τη μη συμμόρφωση σε κοινά αποδεκτούς κανόνες δεν είναι ικανές να συγκρατήσουν άτομα ή ευρύτερες ομάδες από το πέρασμα στην εγκληματική πράξη.

www.lifo.gr

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Εισαγωγικό σημείωμα

Η Ράνια Καραχάλιου είναι διδάκτορας Γλωσσολογίας και διδάσκει στο Πανεπιστήμιο Πατρών, το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και το Πανεπιστήμιο Κρήτης. Έχει πλούσιο συγγραφικό και ερευνητικό έργο.

Η χλωρίνη επιστρέφει

Απόψε ήρθε δίπλα μου εκείνος, πέρασε ξυστά. Δεν διάλεξε εμένα, ούτε την ετοιμόρροπη γιαγιά στο απέναντι διαμέρισμα. Μια μετανάστρια από τη Βουλγαρία, γύρω στα πενήντα θα 'ταν. Ήρθε η αστυνομία, έφυγε, ούτε γάτα ούτε ζημιά. Ο διάδρομος μοσχοβολά ξανά χλωρίνη.

Κι εγώ ν' ακούω τα δελτία, να διαβάζω τις εφημερίδες, να μην μπορώ ν' αποδεχτώ πως το συμβάν αυτό είδηση δε λογίζεται, εξόν του πέμπτου ορόφου.

Ράνια Καραχάλιου, *Σκλήθρα,* εκδ. Εκάτη, Αθήνα 2018

ΘΕΜΑΤΑ

Α1. Να αποδώσετε συνοπτικά τους λόγους οι οποίοι, σύμφωνα με τη συνεντευξιαζόμενη του **Κειμένου 2,** οδήγησαν στη σύνθεση ενός νέου προσώπου βίας στην εποχή μας (70-80 λέξεις).

[Μονάδες 15]

Β1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση τα **Κείμενα 1** και **2**, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση την απάντησή σας με αναφορές στα κείμενα:

Πληροφορία	Σωστό/ Λάθος	Αιτιολόγηση με αναφορά στο κείμενο
α) Σύμφωνα με τη συντάκτρια του **Κειμένου 1**, απέναντι στα πολλαπλασιαζόμενα ξεσπάσματα βίας παραμένουμε απαθείς.		
β) Σύμφωνα με τη συντάκτρια του **Κειμένου 1**, ο δυσαρεστημένος βιαιοπραγεί λόγω της αδιαφορίας μας.		
γ) Το νέο πρόσωπο της βίας, σύμφωνα με το **Κείμενο 2**, είναι η απαξίωση της ζωής.		
δ) Σύμφωνα με την Αναστασία Χαλκιά (**Κείμενο 2**), η εξοικείωση από νεαρή ηλικία με τη βία, μέσω της διαδικασίας μάθησης και μίμησης, μπορεί να αυξήσει τις πιθανότητες για την εμφάνιση βαριάς και επαναλαμβανόμενης εγκληματικότητας.		
ε) Η συντάκτρια του **Κειμένου 1** θεωρεί πως οι πολλές μικρές συρράξεις στο σώμα της ελληνικής κοινωνίας έχουν τις ρίζες τους στα προβλήματα της εποχής μας.		

[Μονάδες 15]

Β2. **α)** Η συντάκτρια του άρθρου (**Κείμενο 1**) στην καταληκτική παράγραφο («Ωστόσο, κανένα αίτημα ... αλλά στη σύγκλιση») εμφανίζεται πολύ βέβαιη για τις απόψεις της. Με ποιες εγκλίσεις, σχήματα λόγου και επιλογές στο λεξιλόγιο δείχνει τη βεβαιότητά της; Να αναφέρετε ένα παράδειγμα για καθεμία από τις παραπάνω γλωσσικές επιλογές της συντάκτριας. Συμμερίζεστε την άποψή της; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

β) Ποια νομίζετε ότι είναι η πρόθεση της συγγραφέα του **Κειμένου 1** στην πρώτη παράγραφο («Είναι πρωτοφανής ... είχε διαφορές»); Πώς ο τρόπος με τον οποίο επέλεξε να την αναπτύξει υπηρετεί την πρόθεσή της αυτή;

[Μονάδες 15]

Β3. Τι κοινό διαπιστώνουν κατά τη γνώμη σας τα **Κείμενα 1** και **2** για το φαινόμενο της βίας στην ελληνική κοινωνία;

[Μονάδες 10]

Γ1. Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το θέμα του μικροδιηγήματος (**Κείμενο 3**); Να τεκμηριώσετε την άποψή σας αξιοποιώντας τους κατάλληλους κειμενικούς δείκτες. Ποια συναισθήματα και ποιους προβληματισμούς σάς δημιουργεί; (150-200 λέξεις)

[Μονάδες 15]

Δ1. Σε άρθρο σας, το οποίο θα αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, επιλέγετε να αναδείξετε ως τον πιο σημαντικό για εσάς και τους/τις συμμαθητές/τριές σας, στους οποίους απευθύνεστε, έναν από τους λόγους που οδηγούν στην εγκληματική βία, αξιοποιώντας δημιουργικά τα **Κείμενα 1** και **2**. Στη συνέχεια να διατυπώσετε τη δική σας άποψη για τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο αυτό (350-400 λέξεις).

[Μονάδες 30]

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Τι πετυχαίνει ως προς την αντίδραση του αναγνώστη η αρθρογράφος του **Κειμένου 1** με τη χρήση των ερωτημάτων στην τέταρτη παράγραφο;

2. «Α.Χ. Η πλήρης απαξίωση της ζωής είναι το νέο πρόσωπο της βίας. Η κλιμάκωση της βίας φέρει μια πολύ σημαντική ποιοτική διάσταση: Πλέον κάποιος κινδυνεύει να τραυματιστεί σοβαρά ή και θανάσιμα ακόμα και για ένα ευτελές χρηματικό ποσό ή για ασήμαντη αφορμή. Δηλαδή, ένας ήσσονος βαρύτητας εγκληματικός σκοπός μπορεί να προκαλέσει άμετρες συνέπειες στο θύμα» (**Κείμενο 2**). Να ξαναγράψετε το πιο πάνω απόσπασμα του **Κειμένου 2** αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες που καθιστούν το ύφος περισσότερο οικείο.

3. Να δείξετε τη νοηματική σχέση που έχει ο τίτλος του **Κειμένου 1**, «Αφανέρωτος πόλεμος», με το περιεχόμενό του και να τον σχολιάσετε ως προς τη δυνατότητά του να προσελκύσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

4. Στη συνέντευξή της (**Κείμενο 2**) η Αναστασία Χαλκιά εκφράζει με βεβαιότητα την άποψη πως: «Η πλήρης απαξίωση της ζωής είναι το νέο πρόσωπο της βίας. Η κλιμάκωση της βίας φέρει μια πολύ σημαντική ποιοτική διάσταση: Πλέον κάποιος κινδυνεύει να τραυματιστεί σοβαρά ή και θανάσιμα ακόμα και για ένα ευτελές χρηματικό ποσό ή για ασήμαντη αφορμή. Δηλαδή ένας ήσσονος βαρύτητας εγκληματικός σκοπός μπορεί να προκαλέσει άμετρες συνέπειες στο θύμα». Με ποιες εγκλίσεις και επιλογές στο λεξιλόγιο δείχνει τη βεβαιότητά της; Να αναφέρετε ένα παράδειγμα για καθεμία από τις παραπάνω γλωσσικές επιλογές της. Συμμερίζεστε την άποψή της; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.